

Niezbędne wymagania edukacyjne z geografii na poszczególne oceny w klasie 5

	ocena dopuszczająca Uczeń;	ocena dostateczna Uczeń;	ocena dobra Uczeń;	ocena bardzo dobra Uczeń;	ocena celująca Uczeń;
Mapa Polski	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wymienić i wskazać elementy mapy • wymienia rodzaje sygnatur • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • wymienia rodzaje skał • wymienia różne rodzaje map 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wysokości bezwzględne w mapie poziomicowej • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • wymienia główne formy ukształtowania terenu; niziny, wyżyny, góry, depresje 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje legendę do odczytywania treści mapy • rysuje podziałkę liniową • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie • zna zasadę doboru barw w mapie hipsometrycznej • zamienia jednostki długości • wyjaśnia termin <i>poziomica</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej i podziałki liniowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się mapą turystyczną • przy pomocy map turystycznych potrafi zaplanować podróż, wycieczkę w dany teren • posługuje się planem i mapą miasta w terenie • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego

Krajobrazy Polski	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> •wymienia elementy krajobrazu •dzieli elementy krajobrazu na przyrodnicze i stworzone przez człowieka •zna podział krajobrazu na naturalny i kulturowy •zna podział krajobrazu kulturowego •rozdziela przy pomocy fotografii różne rodzaje krajobrazów •potrafi wskazać Polskę na mapie Europy i świata •wymienia pasy rzeźby terenu •wymienia charakterystyczne rośliny uprawne Wyżyny Lubelskiej 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski Wybrzeże Słowińskie, Pojezierze Mazurskie, Nizinę Mazowiecką, Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, Wyż. Śląską, Wyż. Lubelską, Tatry i Warszawę •potrafi wymienić dominanty krajobrazu omawianych krain geograficznych •wymienia największe jezioro Polski i pojezierza Mazurskiego J. Śniardwy •wymienia najwyższy szczyt w Polsce i wie gdzie się znajduje <i>Rysy w Tatrach</i> •Zna podział Tatr na Zachodnie i Wysokie •Potrafi wymienić przynajmniej trzy atrakcje turystyczne każdej z omawianych krain •zna cechy krajobrazu wielkomiejskiego Warszawy •wie czym jest Szlak Orlich Gniazd 	<ul style="list-style-type: none"> •opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego, Górnego Śląska i Lubelszczyzny • Potrafi wymienić najważniejsze miasta omawianych regionów •omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej • zna skały dominujące na Wyż. Krakowsko – Częstochowskiej •Zna pojęcie krasu i potrafi wymienić formy krasu powierzchniowego i podziemnego •Rozdźnia formy krasowe na fotografiach, grafikach •Wymienia czynniki wpływające na rozwój rolnictwa na Wyż. Lubelskiej • Zna piętra roślinności w Tatrach i opisuje je na podstawie ilustracji • Zna parki narodowe omawianych krain geograficznych •Zna min. Jeden przykład jeziora przybrzeżnego 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne •opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •potrafi wymienić przynajmniej trzy szczyty Tatrzańskie •zna pojęcie grani, turni, żlebu i stożka piargowego. Potrafi rozpoznać je na fotografii •przy pomocy fotografii rozpoznaje pasy rzeźby terenu •przy pomocy fotografii rozpoznaje charakterystyczne obiekty danej krainy geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> •tworzy na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie •potrafi wykorzystać zasoby Internetu w celu zaplanowania podróży po Warszawie komunikacją zbiorową • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--------------------------	---	---	---	--	--

<p style="text-align: center;">Lądy i oceany</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe, południki i równoleżniki • wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna • wymienia głównych odkrywców : Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Krzysztof Kolumb, Marco Polo. Zna ich dokonania • wskazuje i nazywa akweny wodne na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny i skutki odkryć geograficznych • opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana, Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gamy 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. • zna dokonania Marka Kamińskiego • wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wybranych polskich odkrywców i podróżników
<p style="text-align: center;">Krajobrazy świata</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda, klimat, pustynia, sawanna, step, las, tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i> • potrafi wymienić składniki pogody i zna ich jednostki • wymienia strefy klimatyczne Ziemi • wymienia strefy krajobrazowe Ziemi • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla danej strefy krajobrazowej świata • wskazuje na mapie Himalaje 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej, strefy sawann i stepów, pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje podstawowe różnice pomiędzy lasami równikowymi a lasami strefy umiarkowanej, pomiędzy stepami a sawannami, pomiędzy pustyniami gorącymi a lodowymi • Zna najwyższy szczyt świata i Himalajów Mont Everest • Zna położenie stref klimatycznych na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym • zna specyfikę klimatu górskiego • wie czym jest amplituda temperatur • odczytuje z klimatogramu wartości temperatury i opadów • dopasowuje strefy klimatyczne do stref krajobrazowych • zna pojęcie prerii i pampy 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza średnią roczną temperaturę powietrza i roczną sumę opadów • oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach krajobrazowych omawianych na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje przy pomocy klimogramu strefę klimatyczną i krajobrazową